

Gaat het om het geld, de knikkers, de poen of gewoon de munten?

Forum keuringsinstituten: het gaat formeel niet om het geld, maar als de belangen maar groot genoeg zijn, is dit wel een belangrijke factor.

Vroeger was misschien niet alles beter, maar wel overzichtelijker en makkelijker. Dat geldt in ieder geval voor het keuren van sportvelden. Traditioneel lag dit voor honderd procent bij NOC*NSF-dochter, Isa Sport. Na het opengooien van de keuringsmarkt in 2005 veranderde dit allemaal. De markt werd kritischer en opdrachtgevers en aannemers accepteerden niet meer automatisch ieder keuringsresultaat. *Fieldmanager* gaat met twaalf opinion leaders op bezoek bij NOC*NSF en peilt de meningen over de samenwerking tussen de beide instituten. De centrale vraag: gaat het om het beste keuringsresultaat of gewoon om de poen?

Auteur: Hein van Iersel

De aanleiding voor het forum bij NOC*NSF ligt in de aankondiging van NOC*NSF om een procedurehandboek uit te brengen. In het procedurehandboek *Kwaliteit sportaccommodaties* worden procedures beschreven die ten grondslag liggen aan het normeren en keuren van sportaccommodaties in Nederland en zou ook de afstemming tussen beide keuringsinstituten Isa Sport en SGS Intron gaan regelen. Dat de afstemming tussen beide instituten niet optimaal verliep, was een publiek geheim en er zijn verschillende voorbeelden bekend waarbij het ene instituut een constructie afkeurde die vervolgens werd goedgekeurd door een tweede instituut. Feitelijk zou dat natuurlijk niet moeten kunnen, maar klaarblijkelijk zit er de nodige speel- of interpretatieruimte tussen de papieren werkelijkheid van de normen en de dagelijkse praktijk.

Ton Jans van SGS Intron opent de discussie met de politiek correcte opmerking dat het bij keuren nooit over concurrentie mag gaan, maar alleen over transparantie en om het objectief vaststellen van resultaten. Voor iedereen die betrokken is

bij de aanleg van een veld en keuren ervan zou het volstrekt duidelijk moeten zijn wat de regels en randvoorwaarden zijn van een keuring. Het keuringsinstituut zou hierin volstrekt objectief en onafhankelijk moeten opereren.

Wij zijn onafhankelijk, maar er wordt wel een enorme druk op ons gezegd door de markt

Natuurlijk kun je het met die zienswijze alleen maar eens zijn. Anderzijds, als het zo makkelijk was, zouden er geen conflicten zijn en zou er in ieder geval geen procedurehandboek nodig zijn. Ties Joosten ligt een tip van de sluier op: "Natuurlijk zijn wij onafhankelijk, maar er wordt wel een enorme druk op ons gezegd door de markt."

Peter de Wolf van Kragten legt verder uit: "Als

je als keuringsinspecteur op een veld komt, dan hangt er heel veel af van jouw oordeel. Dat kan om tonnen gaan. Dat betekent dat je heel sterk in je schoenen moet staan om onder alle omstandigheden je rug recht te houden."

Frank van der Peet: "Bijkomend probleem is de ons-kent-onsmentaliteit van de sector. Iedereen kent elkaar en is snel geneigd elkaar de hand boven het hoofd te houden."

Leon van Leeuwen van de KNLTB, de tennisbond, snapt al deze argumenten niet. Volgens hem zou het makkelijk zijn: "Iedereen dezelfde toets en de discussie is over."

Arjan Knottnerus van Fieldturf AA sports probeert het uit te leggen: "Het gaat niet om de normen - die zijn duidelijk - maar om de interpretatie daarvan. Daarbij gaat het vaak over minieme verschillen: het verschil tussen een 5,4 en een 5,5. Dat verschil kan maken dat je een zandbaan moet vervangen die wellicht een ton heeft gekost." Met name bij tennis is dit volgens Knottnerus vaak het geval. Bij tennis heb je vaker te maken met bouwen op een bestaande onderbouw die

tien, twintig of dertig jaar geleden is goedgekeurd, maar waarbij het maar afwachten is of deze constructie werkelijk zo goed is en anno 2011 nog steeds wordt goedgekeurd. Wim Glaap van ingenieursbureau Ibor Advies is het hier mee eens en ziet een belangrijke parallel met voetbal. Ook daar zullen over een aantal jaren jaarlijks minimaal honderd velden worden gerenoveerd. Als aannemer ben je dan sterk afhankelijk van de kwaliteit van een onderbouw van een andere aannemer.

Moment van de dag

Een groot deel van de discussie draait de hele tijd om het punt: wat te doen als de waarden net niet binnen de gestelde normen vallen of op een punt marginaal afwijken van de normen.

Paul van Berkel van aannemer Van Kessel Sport en Cultuurtechniek: "Als aannemer heb je ook niet alles in de hand. Je krijgt zand aangeleverd uit een put die altijd goed zand levert en net dat ene moment is 50 cijfer anders. Nog steeds geschikt, maar één procent langs de norm." Leon van Leeuwen knikt begrijpend, maar concludeert dat dit toch echt hét vak en hét probleem van de aannemer zijn.

In een telefonische nabespreking met Peter de Wolf spreek ik mijn verbazing uit dat dit aspect zo'n belangrijke rol inneemt in het hele forum. De Wolf heeft daar wel een verklaring voor: "De aannemer wordt betaald voor een 5,5. Daar is het hele systeem van de laagste prijs op gebaseerd: met zo weinig mogelijk inspanning een resultaat halen dat precies binnen de norm valt." Daarnaast is het volgens De Wolf van bepaalde materialen, zoals bij MC3-zand, lastig om de juiste specificaties in te kopen.

De aannemer wordt betaald voor een 5,5. Daar is het hele systeem van de laagste prijs op gebaseerd

Uitspelen

Ties Joosten: "Een ander aspect is dat keuringsinstituten tegen elkaar worden uitgespeeld. Keurt Isa niet goed, dan gaan we naar Intron of andersom." Volgens Joosten zou er daarom een soort gedragscode moeten komen die verbiedt dat een aannemer gedurende de voortgang van het werk van keuringsinstituut wisselt.

Knottnerus is hier duidelijk niet gelukkig mee. "Wij moeten toch in staat zijn om een second opinion aan te vragen."

Ton Sterk, hoofd Beheer & exploitatie van de Bossche sport- en recreatieaccommodaties: "Het heeft veel te maken met integriteit of de schijn van integriteit. Alles heeft veel te maken met integriteit of de schijn van integriteit. Als gemeente besteden wij veel aandacht aan dit aspect en dan zouden wij het keuren van velden bij de aannemer laten? Het is beter om zelfs maar de schijn van belangentegenstellingen te vermijden. Voor ons betekent dit dat wij als gemeente

De uitkomst van een keuring dient gelijk te zijn

voortaan zelf opdracht geven."

Frank van der Peet van de gemeente Den Haag en tevens voorzitter van de commissie Kunstgras van de BSNC sluit zich daar volledig bij aan: "Ik denk niet dat er grootschalig gesjoemeld of gefraudeerd wordt, maar het is beter als de gemeente de verantwoordelijkheid van keuren op zich neemt."

Landelijk gezien is het waarschijnlijk dat de aannemer zelf de opdrachtgever is voor het keuren van sportconstructies, maar toevallig zijn beide aanwezige gemeenten Den Bosch en Den Haag voorstanders van het in eigen hand houden van de verantwoording. Voor kleine gemeenten en particuliere verenigingen zonder veel kennis op dit gebied ligt dat iets ingewikkelder. Leon van Leeuwen van de KNLTB: "Tachtig procent van de tennisbanen wordt aangelegd door bestuurders van geprivatiseerde verenigingen, die maar één keer in hun vrijwilligerscarrière een baan aanleggen." Volgens Seth van der Wielen van Adviesburo De Meent geldt iets dergelijks ook voor de kleinere gemeenten. Ook daar ontbreekt vaak gespecialiseerde kennis. Ook Peter de Wolf ziet dat probleem: "Bij kleinere gemeenten en verenigingen is er doorgaans niet het geld om het toezicht op een keuringsinstituut uit te besteden. "En om het zelf te doen, ontbreekt de kennis."

Seth van der Wielen: "Blijft natuurlijk dat het nooit uit zou mogen maken wie de opdrachtgever is; aannemer of opdrachtgever, de uitkomst van een keuring dient gelijk te zijn."

Zootje

**Paul van Berkel,
Van Kessel Sport en
Cultuurtechniek**

We moeten beter kijken naar de vaste afwijkingen en beschikbare testmethoden in de norm die in de praktijk worden geconstateerd. Hier moeten normen jaarlijks op aangepast worden.

**Peter de Wolf,
Kragten**

Het wordt een interessante uitdaging om kleinere gemeenten en verenigingen goed te adviseren op welke wijze zij de verantwoordelijkheid over het keuren in de hand kunnen nemen.

**Ties Joosten,
Isa Sport**

Er moet een platform komen waarin NOC*NSF en de beide keuringsinstituten zitting hebben.

**Leon van Leeuwen,
KNLTB**

Het procedurehandboek is een belangrijke stap in de goede richting, maar we zijn er nog lang niet.

**Frank van der Peet,
Den Haag**

Het hoort niet uit te maken wie test, maar wij denken dat het wel verschil maakt.

Wim Glaap,
Ibor Advies

Er moet een jaarlijks rapport worden opgesteld, zodat de markt een inschatting kan maken van wat er goed en fout gaat.

Seth van der Wielen,
Adviesburo De Meent

De oprichting van een arbitragecommissie bergt het gevaar in zich van koehandel als NOC*NSF niet heel sterk als beslisser optreedt.

Ton Jans,
SGS Intron

Het is belangrijk om naar de risico's te kijken. Uiteindelijk gaat het om de functionaliteit van de sportveldconstructie en niet om een slaafse navolging van de productsamenstelling.

De introductie van een procedurehandboek en het feit dat slechts tien procent van de constructies bij een eerste keer wordt goedgekeurd, zou de constatering rechtvaardigen dat het een zootje is in het keuringsgebeuren. Volgens Joosten van Isa is dat verre van het geval. Concurrentie houdt, volgens Joosten, de markt scherp en zorgt ervoor dat het niveau omhooggaat. Ook Knottnerus van Fieldturf AA sports ziet dat en verzucht: "Er wordt nu veel strenger gekeurd dan een aantal jaar geleden."

Het is uiteindelijk de opdrachtgever die moet bepalen of hij een afwijking van de norm ter discussie wil stellen.

Ton Sterk geeft aan dat geprivatiseerde hockeyclubs via de KNHB een beroep kunnen doen op deskundigen in het land. Zo'n groepje van onafhankelijke deskundigen die geraadpleegd kunnen worden, kun je ook onder de vlag van NOC*NSF organiseren.

Platform

Er ontspint zich een discussie over wat het betekent dat slechts tien procent van de velden en banen bij een eerste keer schijnt te worden goedgekeurd. Ton Jans van SGS Intron betwist dat cijfer, maar moet tegelijk ook toegeven dat keuringsinstituten door de aannemers worden gebruikt als een externe kwaliteitsdienst. Jans is het hier natuurlijk niet mee eens. Dat is niet de bestaansreden van een keuringsinstituut. De opdrachtgever moet zelf verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van zijn product.

Ton Sterk van Den Bosch komt met een idee:

"Hoe zou het zijn als er één instantie zou komen die conflicten tussen aannemers, keuringsinstituten en opdrachtgevers zou oplossen?" Iedereen filosofeert verder over het idee. Centrale vraag is vooral wie bepaalt of een dergelijke arbitragecommissie in werking gaat treden. Volgens Ton Sterk kan dat alleen maar de opdrachtgever zijn. Met andere woorden: als een aannemer op een bepaald onderdeel niet voldoet aan de norm, mag de opdrachtgever bepalen of de zaak wordt voorgelegd aan de arbitragecommissie. Deze kan dan bepalen of een constructie ondanks de afwijking toch wordt goedgekeurd. Voorwaarde is volgens Sterk wel dat bij de aanbesteding duidelijk wordt gemaakt hoe de opdrachtgever met dergelijke situaties omgaat. Het is uiteindelijk de opdrachtgever die moet bepalen of hij een afwijking van de norm ter discussie wil stellen. Die opdrachtgever zal bij die keuze de risico's van de afwijking en levensduur en bespelingsgaranties in beeld willen hebben.

	Arjan Knottnerus	Ton Sterk	Frank van der Peet
De opdrachtgever moet onder alle omstandigheden zoveel mogelijk verantwoordelijk worden voor de praktijk van keuren.	Geen mening	Ja	Ja
Problemen rondom keuren zijn heel vaak te herleiden tot tegenvallende resultaten in de aannemerij	Nee, niet mee eens	Ja mee eens	Ja
De introductie van het procedurehandboek is een goed idee	Ja, maar hoop dat het voldoende pragmatisch van opzet is.	Ja	Ja
Er word nu beter getest als in het verleden, maar doordat we kritischer zijn, zien we meer problemen	Ja, mee eens. We denken nu meer zwart wit.	Geen mening	Ja

Arjan Knottnerus,
Fieldturf AA Sports

Je kunt niet alles oplossen met het poldermodel, want uiteindelijk komt het toch neer op de stelling 'samen voor ons eigen'.

Ton Sterk,
Den Bosch

De basis wordt gelegd door onafhankelijk testen door beide instituten. Uitzonderingen en interpretatieverschillen komen bij een arbitrage- of mediationcommissie waarbij het uitgangspunt functionaliteit is. De opdrachtgever is hierbij leidend.

Roland Draaijer,
NOC*NSF

Het procedurehandboek is een levend systeem. Daarnaast moet de betrokkenheid van de opdrachtgever vergroot worden, ook als hij niet deskundig is.

Op zich klinkt deze oplossing als eerlijk en redelijk, maar het forum vraagt zich ook af of dit niet zal werken als een uitnodiging voor de markt om minimale oplossingen na te streven. Wat zeker aantrekkelijk wordt gevonden aan een arbitragecommissie, is de mogelijkheid om te inventariseren waar het vaak fout gaat, bijvoorbeeld waar bepaald zand of een ander materiaal wordt voorgeschreven dat in de praktijk bijna niet voorradig is. Een dergelijke constatering zou dan een reden kunnen zijn om de normen op dit ene punt aan te passen.

Een afgekeurd veld wordt dan een veilingstuk

Ties Joosten van Isa lijkt voor een arbitragecommissie, maar ziet dit dan vooral als een club waar NOC*NSF samen met de beide keuringsinstituten in vertegenwoordigd is. Deze commissie zou zich

vooral moeten focussen op de uitzonderings-situaties, waar de normbladen geen antwoord op hebben. Bijkomend probleem hiervan is dat NOC*NSF op dit moment niet voldoende kennis in huis heeft om een dergelijke commissie voor te zitten. Seth van der Wielen is het hiermee eens, maar wil vooral onderstrepen hebben dat hij pleit voor een dominante rol van NOC*NSF. Letterlijk zegt van der Wielen: "De gebruiker is gebaat bij een zo transparant, rechtvaardig en praktisch mogelijk ingestoken snelrechtstelsel." Van der Wielen ziet ook problemen opdoemen rondom een arbitrage: "In de discussie is het gevaarlijk om dit af te laten hangen van onderhandeling tussen opdrachtgever en aannemer. Een afgekeurd veld wordt dan een veilingstuk en een gemeente of vereniging kan tegen de aannemer zeggen: 'De aanpassing om het veld goedgekeurd te krijgen kost jou een ton, maar ik ga akkoord bij een korting van 75.000 euro.'" Onze ervaring is dat sommige verenigingen, maar helaas ook enkele gemeenten integriteitsprincipes

laten varen als er geld mee gemoeid is!"

Conclusie

Een procedurehandboek om de werking van en de afstemming tussen keuringsinstituten vast te leggen en te harmoniseren lijkt een goed idee; daar is iedereen het over eens. Wel lijkt de praktische invulling van een dergelijk handboek nog ver weg. Mede door het ontbreken van kennis bij de belangrijkste partij in dit handboek: NOC*NSF. Een groot deel van de problemen rondom keuringen lijkt verder te ontstaan door spanning in de markt en tegenvallende rendementen.

Seth van der Wielen	Ton Jans	Wim Glaap	Peter de Wolf
Ja	Niet relevant, omdat keuringsinstituut onafhankelijk is	Ja	Nee, keuren en testen dient onafhankelijk te geschieden
Ja, mee eens	Niet mee eens	Nee, niet mee eens	Nee, niet mee eens
ja	Ja	Ja, maar rol van verschillende partijen moet beter getoest	Ja, het werkt harmonisatie en transparantie in de hand.
Nee	Nee	Nee, absoluut niet	Ja, mee eens